

СТРОГ АДМИНИСТРАТИВЕН И ВЕТЕРИНАРНО-МЕДИЦИНСКИ КОНТРОЛ НА ПОПУЛАЦИЯТА НА КУЧЕТАТА – ОСНОВЕН ФАКТОР ЗА БОРБАТА С ЕХИНОКОКОЗАТА ПРИ ХОРАТА И ЖИВОТНИТЕ

Авторски колектив:

д-р Волфганг Люпке
д-р Мадлен Василева
д-р Хинрих Майер-Жерболе
д-р Димитър Танчев
д-р Тодор Танчев
д-р Теодора Саракостова
д-р Цветомила Димитрова
д-р Красимира Калинова
д-р Магдалена Янева-Йорданова

Въведение

- ▶ Проблемите с ехинококозата са в центъра на вниманието, поради последствия за засегнатите хора и животни
 - ▶ България е на едно от първите места в Европа по отношение на констатираните случаи на ехинококозата при хората
 - ▶ Причините са опаразитеността на популацията кучета поради нередовното обезпаразитяване (безотговорно собственичество) и неефикасният административен и ветеринарномедицински контрол.
-

Според съвместен доклад на EFSA и ECDC за 2011 г., България е с най-висок брой на докладвани случаи в ЕС (4,09 за 100 000 души население).

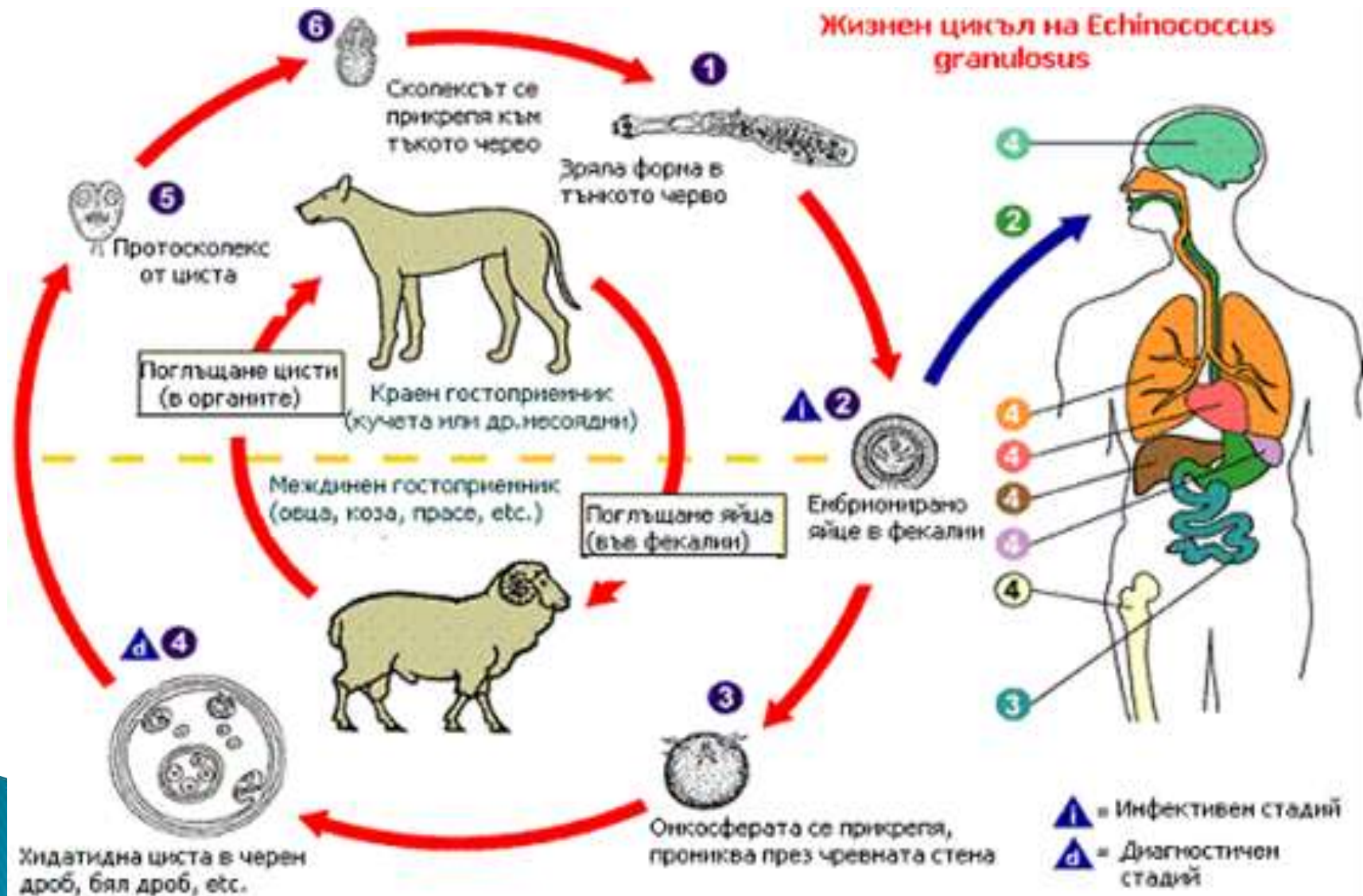
Table EH2. Reported cases of human echinococcosis in 2007-2011, and notification rate for confirmed cases in the EU, 2011

Country	Report Type ¹	2011			2010	2009	2008	2007
		Cases	Confirmed Cases	Confirmed cases/ 100,000	Confirmed Cases			
Austria	C	7	7	0.08	21	20	6	16
Belgium	A	1	1	0.01	1	0	0	1
Bulgaria	A	307	307	4.09	291	323	386	461
Cyprus	C	2	2	0.25	0	1	1	4
Czech Republic	U	0	0	0	5	1	2	3
Denmark ²	-	-	-	-	-	-	-	-
Estonia	U	0	0	0	0	0	1	2
Finland	C	1	1	0.02	1	1	1	1
France	C	46	45	0.07	33	27	14	25
Germany	C	142	142	0.17	117	106	102	89
Greece	C	17	17	0.15	11	22	28	10
Hungary	C	11	11	0.11	9	8	7	8
Ireland	U	0	0	0	1	1	2	0
Italy ²	-	-	-	-	-	-	-	-
Latvia	C	10	10	0.45	14	15	21	12
Lithuania	C	25	24	0.74	23	36	32	12
Luxembourg	C	1	1	0.20	1	0	0	0
Malta	U	0	0	0	0	0	0	0
Netherlands	A	49	49	0.29	-	25	12	12
Poland	C	19	19	0.05	34	25	28	40
Portugal	C	1	1	0.01	3	4	4	10
Romania	C	53	53	0.25	55	42	119	99
Slovakia	C	2	2	0.04	9	4	5	4
Slovenia	C	8	8	0.39	8	9	7	1
Spain	C	53	53	0.11	82	86	109	131
Sweden	C	19	19	0.20	30	12	13	24
United Kingdom	C	9	9	0.01	7	7	9	7
EU Totals		783	781	0.18	756	775	909	972
Iceland	-	-	-	-	-	-	-	-
Norway	C	3	3	0.06	1	4	3	2

1. A: aggregated data report; C: case-based report; ---: no report; U: unspecified.

2. No surveillance system.

Ехинококозата по кучетата и хората

- ▶ От схемата става ясно, че кучетата са крайният гостоприемник на този чревен паразит, т.нар. **кучешка тения** и отделят яйца с фекалиите
- ▶ Тези **яйца** замърсяват околната среда (тревни площи, пясъчници на детски площадки), а в селските региони и зеленчуци и някои плодове (напр. ягоди)
- ▶ Яйцата по този начин могат да попадат в организма на **междинните гостоприемници** (хора и животни), където се развиват междинните стадии на паразита

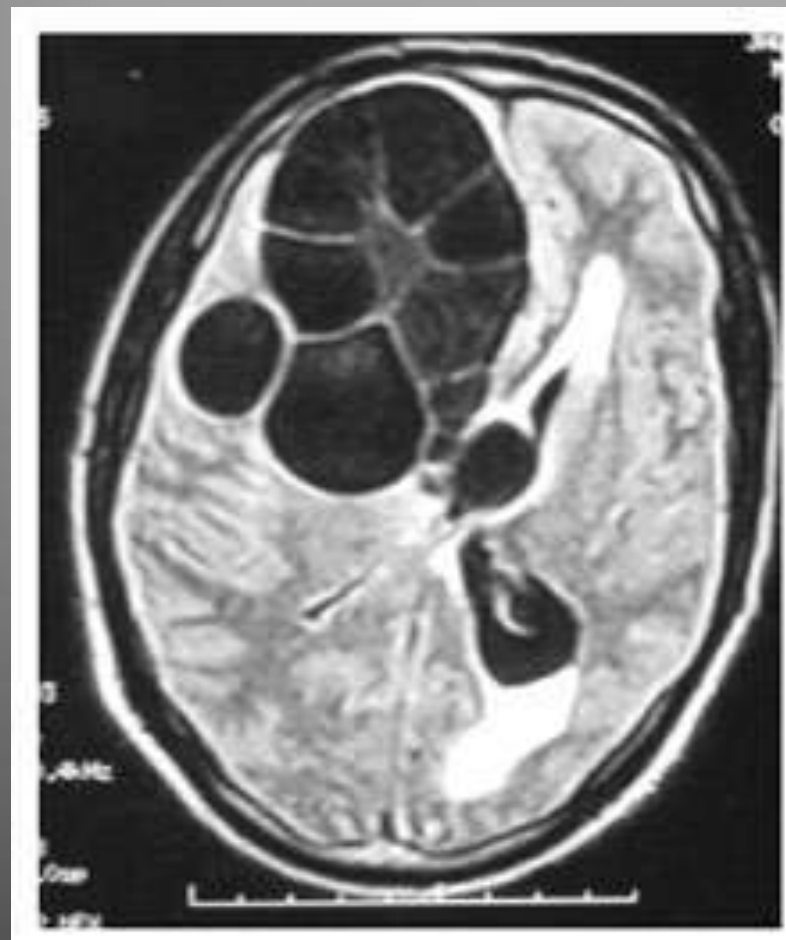
Заразяване на междинни гостоприемници

- ▶ При човека и животните става най-вече чрез храна и вода, замърсени с яйцата на паразита, т.е. по алиментарен път
- ▶ Яйцата попадат в тънките червата и през вена порте в черния дроб, където се локализируют в капилярите
- ▶ Част от тях първично и вторично могат да попаднат в дясната половина на сърцето, от там в белодробните артерии и белите дробове.
- ▶ Паразитът може да попадне в лявата половина на сърцето и така да достигне по кръвен път до всички органи на тялото

Ехинококоза при хората

- ▶ Наблюдават се най-различни клинични симптоми, в зависимост от локализацията на ехинококовите кисти:
- ▶ При руптура на кистите – анафилактичен шок и смърт
- ▶ Черен дроб (50–60%) – увеличен, коремна болка, запушване на жлъчните пътища
- ▶ Бял дроб (35–38%) – болка в гр.кош, кашлица, задух, експекторация
- ▶ Главен мозък (3–5%) – главоболие, гърчове, нарушения на съзнанието, огнищна неврологична симптоматика
- ▶ Очи – нарушение на зрението
- ▶ и по-рядко в слезка, бъбреци, перитонеум, кости, мускули, полова система и кожата

Засягане на ЦНС при хора

Ехинококоза при животните

- ▶ Проявява се с нетипични признаци, в повечето случаи протича без клинични симптоми
 - ▶ При клането обаче се констатира кисти най-вече в черния дроб, а при овцете много често и в белите дробове
 - ▶ Обикновено засегнатите органи се изхвърлят, а най-често се дават без термична обработка на кучетата и така се поддържа кръговратът на паразита
-

Данни за опаразитеността на кучетата

- ▶ Основно се определя от начина на отглеждане
- ▶ Най-висок екстензитет на инвазия се регистрира сред овчарските кучета – 16,94%
- ▶ при полу-домашните кучета, които биват оставяни от собствениците си да скитат безконтролно в малките населени места – 12,12 %
- ▶ при домашните – 8,16 % и
- ▶ при ловните – 5,66 %

Собствени данни

▶ Постмортална диагностика

- овчарски кучета – 17.9%
- при скитащи от селски райони – 12,00 %
- при домашните – 6.4 %

▶ Прижизнена диагностика

- овчарски кучета – 9.14%
- при скитащи кучета от селски райони – 12,7%
- при породисти домашни – 1.9%

▶ *Максимална ЕИ е установена при*

- ❖ *овчарски кучета 23%,*
- ❖ *скитащи кучета от селски райони – 25%,*
- ❖ *домашни кучета от селски райони – 13%*
- ❖ *средно 18.5%.*

ГЛАВНИТЕ ЗАДАЧИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕТО НА НЕОБХОДИМИЯ СТРОГ АДМИНИСТРАТИВЕН И ВЕТЕРИНАРНОМЕДИЦИНСКИ КОНТРОЛ СА:

- **Поголовна регистрация и маркиране** на всички кучета
- **Поголовна форсирана кастрация** на кучета без развъдно предназначение
- **Завишен контрол** върху развъдниците за кучета и пазарите
- **Осигуряване на надзор** (стопанин или контактено лице) върху всяко куче
- **Предпоставка за успеха е категоризирането** на поголовието кучета и стриктно прилагане на мерките по *Закона за ветеринарномедицинската дейност* и *Закона за защита на животните*

Популацията на кучетата в България се състои от 3 основни категории с подкатегории

I-ва КАТЕГОРИЯ – КУЧЕТА СЪС СТОПАНИ:

1. ИЗРЯДНА ГРУПА:

- ❖ Регистрирани, паспортизирани и чипирани
 - ❖ Редовно ваксинирани
 - ❖ Редовно обезпаразитявани
 - ❖ Под развъден контрол
-

I-ва КАТЕГОРИЯ - КУЧЕТА СЪС СТОПАНИ:

2. СРЕДНА ГРУПА

- ❖ – регистрирани
 - ❖ – не редовно ваксинирани
 - ❖ – не редовно обезпаразитявани
 - ❖ – нередовен развъден контрол
-

I-ва КАТЕГОРИЯ - КУЧЕТА СЪС СТОПАНИ:

3. ПРОБЛЕМНА ГРУПА

- ❖ – не регистрирани
 - ❖ – не ваксинирани
 - ❖ – не обезпаразитявани
 - ❖ – без развъден контрол
-

II-ра КАТЕГОРИЯ КУЧЕТА – С КОНТАКТНО ЛИЦЕ – ПАТРОНАЖ

1-ва ГРУПА-КУЧЕТА С ПОСТОЯНЕН НАДЗОР

▶ извършен от конкретно лице		
▶ редовно гледано	да	не
▶ редовно хранено	да	не
▶ кастрирано	да	не
▶ ваксинирано	да	не
▶ обезпаразитявано	да	не
▶ маркирано	да	не
▶ регистрирано	да	не

2-ра ГРУПА-КУЧЕТА С ИНТЕРВАЛЕН НАДЗОР

- ▶ извършен от различни лица
- ▶ редовно гледано да не
- ▶ редовно хранено да не
- ▶ кастрирано да не
- ▶ ваксинирано да не
- ▶ обезпаразитявано да не
- ▶ маркирано да не
- ▶ регистрирано да не

3-та ГРУПА-КУЧЕТА С ХЛАБАВ НАДЗОР

- ▶ Извършен без конкретен ангажимент
 - ▶ нередовно гледано
 - ▶ нередовно хранено
 - ▶ кастрирано да не
 - ▶ ваксинирано да не
 - ▶ обезпаразитявано да не
 - ▶ маркирано да не
 - ▶ нерегистрирано
-

III-та КАТЕГОРИЯ КУЧЕТА – БЕЗДОМНИ/СКИТАЩИ

1. КУЧЕТА С МАРКИРОВКА

- ❖ – комплексно обработени в кастрационен център
- ❖ – пребиваващи в определен район

2. КУЧЕТА БЕЗ МАРКИРОВКА

- ❖ – подлежащи на комплексна обработка в рамките на програми за форсирана кастрация
- ❖ – пребиваващи в определен район или скитащи в по-големи територии

Проблемът с ехинококозата в България може да бъде решен чрез:

- ▶ *Продължаване на Националната програма за ликвидиране на ехинококозата (2004–2008) и представянето ѝ на ЕК за съфинансиране*
- ▶ **Енергични съвместни действия** на административните институции, компетентните ветеринарни власти и общините, подпомогнати от неправителствени организации при изпълнението и прилагането на законодателството и изпълнение на националната програма
- ▶ Решаващ фактор е **съвестното изпълнение на програмите**, разработени въз основа на специфичната ситуация по населените места
- ▶ **Прекъсване на верижното предаване**, особено характерно за страни с развито овцевъдство **куче–междинен гостоприемник (овце) – куче**, посредством строг ветеринарно–санитарен контрол и термична обработка на бракуваните органи

► Въпроси???